

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี

Guideline for Network Development of Agricultural Product Processing of Housewife Groups,
Women Farmer Group in Saraburi Provinceรัตนารณ์ เรพล (Rattanaorn repon)¹ เบนจามาต อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)²บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (2) ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (3) สภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (6) แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรีการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของจังหวัดสระบุรี จาก 314 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 176 คน โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 สุ่มตัวอย่างโดยวิธี สุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัย พบว่า (1) สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 45.85 ปี ร้อยละ 32.4 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาและร้อยละ 85.2 มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 82.4 เป็นกลุ่มที่เกิดจากการจัดตั้งเอง มีระยะเวลาการจัดตั้งกลุ่มเฉลี่ย 10.02 ปี และมีรายได้รวมต่อปีเฉลี่ย 314,735.51 บาท มีกองทุนกลุ่มเฉลี่ย คือ 34,144.886 บาท ส่วนมากกลุ่มจะไม่มีเงินออมและหนี้สิน มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 2.76 แหล่ง (2) มีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายในระดับมากที่สุด (3) มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิตและด้านข้อมูลข่าวสาร โดยใช้โทรศัพท์พูดคุยโดยตรงและผ่านทางแอปพลิเคชันต่างๆ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ (4) สมาชิกเห็นว่าปัญหาการพัฒนาเครือข่ายคือความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การสื่อสารภายในเครือข่ายด้อยประสิทธิภาพ ความแตกต่างของสมาชิกเครือข่ายด้านฐานะ ขนาดกลุ่ม ความเข้มแข็งกลุ่ม และการประเมินผล การดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้า ข้อเสนอแนะสมาชิกกลุ่มเครือข่ายทุกคนควรร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย (5) สมาชิกเห็นว่าความสำเร็จของเครือข่ายขึ้นกับความสามารถของผู้นำเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เครือข่ายมีการกำหนดกฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับให้มีความชัดเจน สมาชิกเครือข่าย มีการติดต่อพูดคุยอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายมีการถ่ายทอดสู่สมาชิกรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง สมาชิกมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงทุนลงแรงในการปฏิบัติกิจกรรมของเครือข่าย (6) สมาชิกเห็นว่าแนวทางการพัฒนาเครือข่ายคือสมาชิกเครือข่ายต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายร่วมกัน เครือข่ายต้องมีช่องทางสำหรับติดต่อสื่อสารหรือประสานงานระหว่างสมาชิก สมาชิกเครือข่ายต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เครือข่ายจะต้องมีการติดตามประเมินผล และมีการติดต่อประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนกับหน่วยงานต่างๆ

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jibbykung.win@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agshben@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agasysom@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

This research is intended to study (1) The social and economic fundamentals of the farmer's housewives (2) Knowledge of the network of farmers' groups (3) Condition of network linkage of farmers' groups (4) Problems and suggestions on the development of a network of farmers' groups (5) Opinions on Factors Affecting the Success of Farmers' Networks (6) Guidelines for the network development of the agricultural product processing housewife group of Saraburi Province. This research is a survey research. Population in this research including a member of the farmer housewife group of Saraburi Province of 314 cases specify a sample of 176 people. Using the formula of Taro Yamane at a tolerance of 0.05 sampling by simple random method. Data were collected by using interview form statistics used in data analysis including frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation and ranking. Research results found that (1) Farmer housewives group members have an average age of 45.85 years. 32.4% graduated in elementary school. And 85.2 percent have a marital status. 82.4 percent are self-organized groups Have a mean group establishment period of 10.02 years. And have average annual gross income of 314,735.51 baht. The average group fund is 34,144.886 baht. Most groups do not have savings and debt. Has an average of 2.76 sources of product distribution. (2) Have the knowledge of the network at the highest level. (3) There is a connection to the production network and information. By using the phone to talk directly and through various applications. Networking with community enterprises and government agencies. (4) The members saw that the network development problem was unclear about the objectives and goals. Communication within the network is inefficient. Differences of network members in terms of their status, group size, group strength and performance appraisals and progress reports. Recommendations all network members should jointly analyze the data to determine goals, objectives and guidelines for network development. (5) Members consider that the success of the network depends on the ability of the network leader. Network members have regular activities together. The network has clear rules / regulations / regulations. Network member There is constant contact. The network is constantly broadcasting to new members. Members take part in exchanging ideas, making decisions, investing in network activities. (6) Members think that the network development guidelines That is, network members need to analyze data to find ways to develop a common network. The network must have a channel for communication or coordination between members. Network members must help and support each other. The network has to be monitored and evaluated. And has contacted and coordinated for support with various agencies

Keywords: Guidelines for the network development of Housewife groups, Agricultural product processing

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

เนื่องจากแม่บ้านเป็นกุญแจสำคัญในการบริหารและการจัดการทรัพยากรต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น แรงงาน ทุน เวลา เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี และยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนช่วยในการสร้างแหล่งอาหารให้มีความหลากหลาย ด้วยวิธีการถนอมอาหารไว้บริโภคในช่วงระยะเวลาที่ขาดแคลน เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตทางการเกษตร เกิดเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัวสามารถแบ่งเบาภาระของหัวหน้าครอบครัวได้ ทำให้ครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ต่อมาแม่บ้านเกษตรกรจึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขึ้น และเมื่อปี พ.ศ. 2513 กรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมให้สตรีในภาคเกษตรรวมตัวกัน เพื่อจดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรตามความสมัครใจ เพื่อรับการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิคเกษตรให้สามารถนำไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง และช่วยสร้างรายได้ในครัวเรือน ทำให้รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มในรูปคณะกรรมการ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555 : คำนำ)

ซึ่งจังหวัดสระบุรี มีสตรีภาคการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย เช่น เผือกหอม กล้วย ฝรั่ง มัลเบอร์รี่ ข้าว ข้าวโพด เห็ด ผักหวานป่า พืชผักต่างๆ และไข่เป็ด เป็นต้น โดยลักษณะการรวมกลุ่มของสตรีภาคการเกษตรของจังหวัดสระบุรีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ รวมกลุ่มกันตามความสมัครใจเพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว โดยอาศัยความรู้ภูมิปัญญาเดิมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ 2) กลุ่มที่เกิดจากการส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อรองรับโครงการที่มีการสนับสนุนปัจจัยในด้านต่างๆ เช่น องค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของจังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในด้านต่างๆ เนื่องจากขาดการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มในด้านต่างๆ เช่น ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านองค์ความรู้ ด้านการบริหารจัดการ และข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานกับองค์กรเกษตรกรด้วยกันและหน่วยงานต่างๆ จึงส่งผลทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีประสบการณ์และมีความเข้มแข็งสามารถเจริญเติบโตประสบความสำเร็จ สามารถเข้าถึงแหล่งทุน แหล่งความรู้ มีมาตรฐานรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ เช่น ออ. มพข. หรือผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางกลุ่มต้องประสบปัญหาต่างๆ เช่น ไม่มีตลาด ขาดแคลนเงินทุน ผลิตภัณฑ์ไม่มีมาตรฐานรับรอง ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารและเงินทุน ไม่ได้รับความช่วยเหลือหรืองบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นผลให้ต้องหยุดและเลิกกิจกรรมกลุ่มไปในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี เพื่อจะได้นำแนวทางที่ได้จากการศึกษาไปใช้ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรีต่อไป

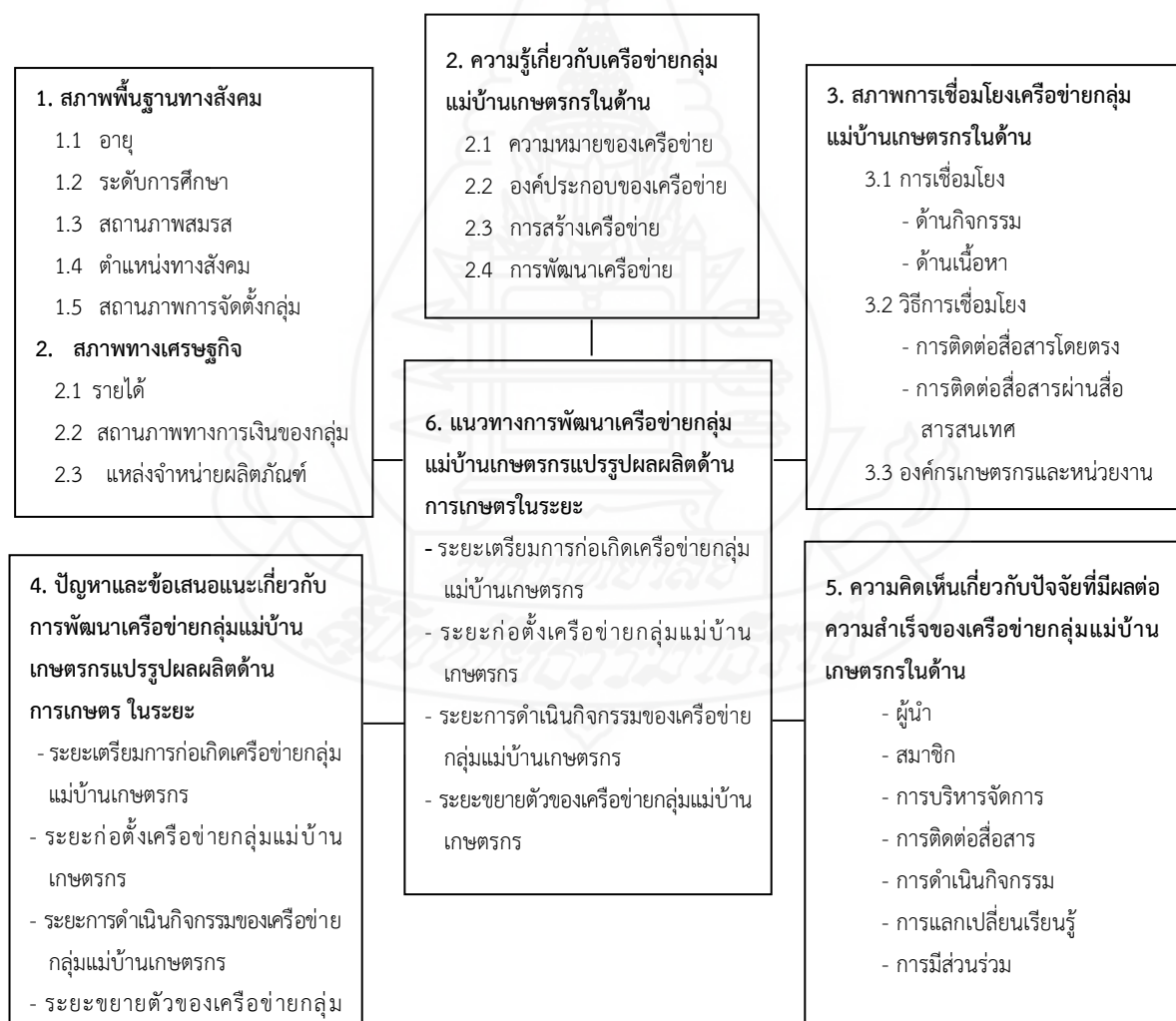
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาสภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
6. เพื่อแนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของจังหวัดสระบุรี จาก 314 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 176 ราย โดยใช้การคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane (Yamane 1973 อ้างในจินดา ขลิบทอง 2544, น.19-20) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากตามรายชื่อสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรแต่ละกลุ่มของจังหวัดสระบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ทดสอบเครื่องมือกับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย เพื่อมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของ Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เท่ากับ 0.855 ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เท่ากับ 0.872 และตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เท่ากับ 0.853 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี มีการกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์กำหนดระดับความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร

17 - 20 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายระดับมากที่สุด

13 - 16 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายระดับมาก

9 - 12 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายระดับปานกลาง

5 - 8 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายระดับน้อย

1 - 4 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 45.85 ปี ร้อยละ 32.4 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 85.2 มีสถานภาพสมรสแล้ว และร้อยละ 84.1 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

สำหรับการจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 82.4 เป็นกลุ่มที่เกิดจากการจัดตั้งเอง และระยะเวลาการจัดตั้งกลุ่มเฉลี่ย 10.02 ปี

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีรายได้รวมต่อปีเฉลี่ย 314,735.51 บาท มีกองทุนกลุ่มอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท ส่วนมากร้อยละ 79.1 ไม่มีเงินออม และร้อยละ 79.0 ก็ไม่มีหนี้สินด้วยเช่นกัน และมีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 2.76 แหล่ง

1.3 ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับมากที่สุด ร้อยละ 85.2 มีคะแนนอยู่ระหว่าง 17-20 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 18.44 คะแนน ต่ำสุด คือ 12 คะแนน สูงสุด คือ 20 คะแนน

1.4 สภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 79.5 สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิต และร้อยละ 60.8 มีการเชื่อมโยงเนื้อหา ด้านข้อมูลข่าวสาร/เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 79.5 ใช้วิธีการติดต่อสื่อสารโดยโทรศัพท์พูดคุย และร้อยละ 85.8 ติดต่อสื่อสารผ่านทางแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น เว็พเพจ เฟซบุ๊ก ไลน์ ร้อยละ 75.6 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับองค์กรเกษตรกร คือ วิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 100.0 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ

1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้าน ดังนี้

1) มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.783) ในระยะเตรียมการก่อเกิดเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งมีปัญหามากที่สุด คือ ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.95) รองลงมา คือ เครือข่ายขาดการศึกษาข้อมูลประเด็นปัญหาและความต้องการร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.94) และมีปัญหาน้อยที่สุด คือ สมาชิกเครือข่ายไม่รู้จักกันและกัน (ค่าเฉลี่ย 4.61)

2) มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.640) ในระยะก่อตั้งเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งมีปัญหามากที่สุด คือ ระบบการสื่อสารภายในเครือข่ายด้อยประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.66) รองลงมา คือ ความไม่ต่อเนื่องในการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันของสมาชิกเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.65) และมีปัญหาน้อยที่สุด คือ เครือข่ายขาดแคลนผู้นำหรือผู้ประสานที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.64)

3) มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.627) ในระยะการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งมีปัญหามากที่สุด คือ ความแตกต่างของสมาชิกเครือข่าย เช่น ฐานะ ขนาดกลุ่ม ความเข้มแข็งกลุ่ม และสถานภาพอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.67) รองลงมา คือ สมาชิกเครือข่ายขาดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.66) และมีปัญหาน้อยที่สุด คือ ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.59)

4) มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.579) ในระยะขยายตัวของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งมีปัญหามากที่สุด คือ ขาดการประเมินผลการดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้าให้แก่สมาชิกเครือข่ายได้รับรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.61) รองลงมา คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานและความสำเร็จของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.60) และมีปัญหาน้อยที่สุด คือ เครือข่ายไม่มีการขยายตัวหรือเพิ่มจำนวนสมาชิกเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.54)

1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

1) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.680) ด้านผู้นำเครือข่าย มากที่สุดในประเด็น ผู้นำเครือข่ายต้องมีความสามารถในการประสานงานเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.74) รองลงมา คือ ต้องมีการสร้างผู้นำเครือข่ายรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.72) น้อยที่สุดในประเด็น ผู้นำเครือข่ายต้องสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ทีมอยากทำงานร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.56)

2) เห็นด้วยกับในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.760) ด้านสมาชิกเครือข่าย มากที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.79) รองลงมา คือ สมาชิกเครือข่ายต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.77) น้อยที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (ค่าเฉลี่ย 4.73)

3) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.754) ด้านการบริหารจัดการ มากที่สุดในประเด็น เครือข่ายต้องมีการกำหนดกฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับให้มีความชัดเจนและถือปฏิบัติร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมา คือ การดำเนินงานของเครือข่ายต้องมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ (ค่าเฉลี่ย 4.80) น้อยที่สุดในประเด็น เครือข่ายต้องมีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการ/คณะทำงานอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.66)

4) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.714) ด้านการติดต่อสื่อสาร มากที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องมีการติดต่อสื่อสาร พูดคุย ชักถาม หรือวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล/ข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 4.78) รองลงมา คือ เครือข่ายต้องมีระบบการสื่อสารในทุกรูปแบบเพื่อให้สมาชิกเครือข่ายสามารถเข้าถึงได้ (ค่าเฉลี่ย 4.73) น้อยที่สุดในประเด็น ต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเครือข่ายเพื่อสร้างการรับรู้แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไปได้รับทราบ (ค่าเฉลี่ย 4.65)

5) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.720) ด้านการดำเนินกิจกรรม มากที่สุดในประเด็น การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายต้องมีการถ่ายทอดสู่สมาชิกรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.77) รองลงมา คือ เครือข่ายต้องมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 4.74) น้อยที่สุดในประเด็น การดำเนินงานของเครือข่ายต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้และเป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ย 4.66)

6) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.722) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มากที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเสมอในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมา คือ สมาชิกเครือข่ายต้องมีความไว้วางใจในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน พร้อมทั้งสมาชิกเครือข่ายต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นผลประโยชน์ให้แก่กันและกัน (ค่าเฉลี่ย 4.74) น้อยที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องร่วมกันกำหนดค่านิยมเพื่อให้เป็นวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.67)

7) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.710) ด้านการมีส่วนร่วม มากที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องมีส่วนร่วมในการลงทุน ลงแรง เพื่อปฏิบัติกิจกรรมของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.77) รองลงมา คือ สมาชิกเครือข่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (ค่าเฉลี่ย 4.73) น้อยที่สุดในประเด็น สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.64)

1.7 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร ดังนี้

1) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.710) ในระยะเตรียมการก่อเกิดเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยมากที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการสร้างเครือข่ายร่วมกัน พร้อมทั้งสมาชิก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

เครือข่ายจะต้องทราบถึงเป้าหมายของการรวมกันเป็นเครือข่าย และเครือข่ายต้องมีการจัดเก็บฐานข้อมูล เช่น ข้อมูลสมาชิก, บันทึกรายงานการประชุม และข้อมูลสำคัญอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.73)

2) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.758) ในระยะก่อตั้งเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยมากที่สุด
ในประเด็น เครือข่ายต้องสร้างช่องทางสำหรับติดต่อสื่อสารหรือประสานงานของสมาชิกเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.80) รองลงมา คือ ส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นปัญหาาร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.76) เห็นด้วยน้อยที่สุดในประเด็น ต้องมีผู้นำที่มีความสามารถในการเชื่อมสัมพันธ์ของสมาชิกเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.73)

3. เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.736) ในระยะการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
เห็นด้วยมากที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันไว้เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.79) รองลงมา คือ สมาชิกเครือข่ายควรมีพันธสัญญาต่อกันระยะยาวเพื่อพัฒนาปรับปรุงเครือข่ายร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.77) เห็นด้วยน้อยที่สุดในประเด็น คือ เครือข่ายควรมีการนำภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีมาเชื่อมโยงกับกิจกรรมเข้าด้วยกัน (ค่าเฉลี่ย 4.61)

4) เห็นด้วยกับในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.733) ในระยะขยายตัวของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
เห็นด้วยมากที่สุดในประเด็น เครือข่ายจะต้องมีการติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง (ค่าเฉลี่ย 4.78) รองลงมา คือ เครือข่ายต้องมีการขยายเพิ่มจำนวนสมาชิกและกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.75) เห็นด้วยน้อยที่สุดในประเด็น สมาชิกเครือข่ายจะต้องไม่มีแข่งขันระหว่างกันเอง (ค่าเฉลี่ย 4.68)

อภิปรายผลการวิจัย

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 45.85 ปี ร้อยละ 32.4 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 85.2 มีสถานภาพสมรสแล้ว และร้อยละ 84.1 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน สำหรับการจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 82.4 เป็นกลุ่มที่เกิดจากการจัดตั้งเอง และระยะเวลาการจัดตั้งกลุ่มเฉลี่ย 10.02 ปี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีรายได้รวมต่อปีเฉลี่ย 314,735.51 บาท มีกองทุนกลุ่มอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท ส่วนมาร้อยละ 79.1 ไม่มีเงินออม และร้อยละ 79.0 ก็ไม่มีหนี้สินด้วยเช่นกัน และมีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 2.76 แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สกาวรัตน์ นามเมือง (2554) ที่พบว่าคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 45.12 ปี จบชั้นประถมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 46.50 จากข้อค้นพบในการวิจัยด้านอายุ การศึกษา รายได้ ระยะการจัดตั้งกลุ่ม ความรู้เกี่ยวกับเครือข่าย และสภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 18.44 คะแนน ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของจังหวัดสระบุรี มีความรู้เกี่ยวกับความหมายของเครือข่าย องค์ประกอบของเครือข่าย การสร้างเครือข่าย และการพัฒนาเครือข่าย นอกจากนี้ ร้อยละ 79.5 สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรยังมีความสามารถในการใช้สมาร์ตโฟนในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน และร้อยละ 85.8 มีการใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เช่น เว็พเพจ เฟซบุ๊ก ไลน์ ในการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงเครือข่ายด้วย พร้อมทั้งได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับองค์กรเกษตรกร เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร และหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้ขอรับการสนับสนุนให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา กาญจนรังสสินท์ (2013) ได้กล่าวว่าการเชื่อมโยง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

เครือข่ายจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ การประชาสัมพันธ์ และสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กร เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกันไปที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การทำงานร่วมกันทั้งภาคประชาชนกับภาครัฐ หน่วยงานวิชาการ และแหล่งทุน

ปัญหาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จากข้อค้นพบในการวิจัย พบว่า ระยะเวลาการจัดตั้งกลุ่มของสมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน คือ ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 20 ปี ระยะเวลาเฉลี่ย 10.02 ปี และมีความแตกต่างกันในด้านรายได้รวมต่อปี คือ ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 2,200,000 บาท รายได้รวมต่อปีเฉลี่ย 314,735.51 บาท และการเข้าถึงแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 50.0 สมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์อยู่ระหว่าง 1-2 แหล่ง ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าสมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีความแตกต่างทางด้านประสบการณ์ สถานการณ์ทางการเงิน และความเข้มแข็งของกลุ่ม พร้อมทั้งในระยะเตรียมการก่อเกิดเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร วัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่ายก็ยังไม่มีความชัดเจน และในระยะก่อตั้งเครือข่าย ระบบการสื่อสารภายในเครือข่ายก็ด้อยประสิทธิภาพ และในระยะการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย สมาชิกกลุ่มเครือข่ายก็มีความแตกต่างกันในด้านฐานะ ขนาดกลุ่ม ความเข้มแข็งกลุ่ม และในระยะขยายตัวของเครือข่าย ก็ขาดการประเมินผลการดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้าให้แก่สมาชิกเครือข่ายได้รับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญเสริม หุตะแพทย (อ้างใน Starkey, 1997 น.25-26) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคการทำงานของเครือข่ายทางสังคมที่มีสมาชิกหลากหลายประเภทหรือมีความแตกต่างกัน เช่น ฐานะ ขนาด ความเข้มแข็งและสภาพอื่นๆ จะมีผลให้สมาชิกของเครือข่ายไม่มีอิสระในการมีส่วนร่วม เช่น องค์กรหรือหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่อาจจะครอบงำองค์กรที่มีขนาดเล็กกว่าได้ และสอดคล้องกับคำกล่าวของ พระดาวเหนือ บุตรสีทา (อ้างใน Starkey, 1997 น.42) ได้กล่าวว่าเครือข่ายที่ไม่มีทิศทางวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ยากที่จะพัฒนากิจกรรมของเครือข่ายให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ และหากมีการติดตามและประเมินผลค่อนข้างน้อยก็ยากที่จะนิยามตัวชี้วัดความสำเร็จของเครือข่ายได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จากข้อค้นพบในการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ผู้นำเครือข่ายต้องมีความสามารถในการประสานงานเป็นอย่างดี สมาชิกเครือข่ายต้องมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ การบริหารจัดการเครือข่ายภายใต้กฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับที่ชัดเจนและถือปฏิบัติร่วมกัน การติดต่อสื่อสารของสมาชิกเครือข่ายเพื่อพูดคุย ชักถาม หรือวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน ในตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล/ข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายต้องมีการถ่ายทอดสู่สมาชิกรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่าย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการลงทุน ลงแรง เพื่อปฏิบัติกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับ สนธยา พลศรี (2550, น.265-276) กล่าวว่า การดำเนินงานของเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน มีความสามัคคี และมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จ และธีรวิทย์ กายแก้ว (2556, บทคัดย่อ) จากผลการวิจัย เรื่อง การสร้างเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษา นักฟุตบอลสมัครเล่นในกลุ่มกรุงเทพเหนือ พบว่า เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายทางสังคมส่วนหนึ่งมาจากการสร้างโครงสร้าง รูปแบบ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มีความชัดเจน เพื่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคมที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร จากข้อค้นพบในการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร ในระดับมากที่สุด แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1) ระยะเตรียมการก่อเกิดเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือ สมาชิกเครือข่ายต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการสร้างเครือข่ายร่วมกัน พร้อมทั้งสมาชิกเครือข่ายจะต้องทราบถึงเป้าหมายของการรวมกันเป็นเครือข่าย และเครือข่ายต้องมีการจัดเก็บฐานข้อมูล เช่น ข้อมูลสมาชิก, บันทึกรายงานการประชุม และข้อมูลสำคัญอื่นๆ

2) ระยะก่อตั้งเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือ เครือข่ายต้องสร้างช่องทางสำหรับติดต่อสื่อสารหรือประสานงานของสมาชิกเครือข่าย

3) ระยะการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือ สมาชิกเครือข่ายต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันไว้เสมอ

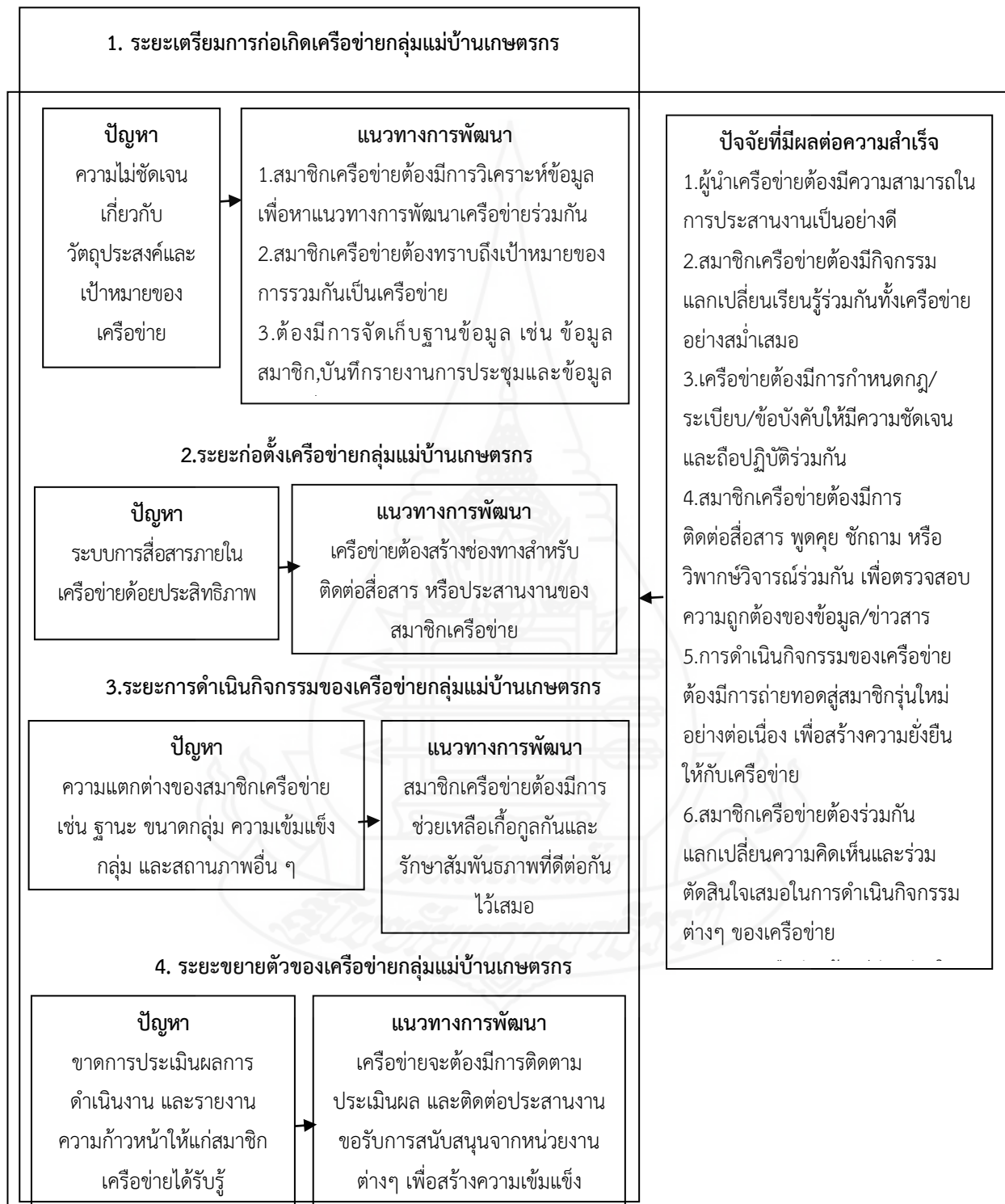
4) ระยะขยายตัวของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือ เครือข่ายจะต้องมีการติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง

จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของจังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ประเด็น ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะตามเหตุและผลที่ปรากฏและค้นพบ เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรเสนอแนะไว้ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี

1) สมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควรมีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย

2) การดำเนินงานของเครือข่ายต้องมีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของเครือข่ายให้ชัดเจน และต้องมีการคัดเลือกผู้นำเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในเครือข่าย

3) การดำเนินงานของเครือข่ายควรเป็นลักษณะความสัมพันธ์ในแนวราบมากกว่าแนวดิ่ง ควรพหุภาคีร่วมกัน ไม่ใช่ความสัมพันธ์แบบเจ้านายกับลูกน้อง

4) สมาชิกเครือข่ายมีการพบปะไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่แข่งขันกันเอง

5) ต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

6) ต้องมีการติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย

7) เครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องมีการขยายเพิ่มจำนวนสมาชิก และเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เข้ากับกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่ทำการส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดสระบุรี

1) ส่งเสริมและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่สมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

2) สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้สื่อต่างๆ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และงบประมาณ แก่สมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอย่างทั่วถึง

3) ต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุกๆ กลุ่ม และมีความเสมอภาค

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาระดับความต้องการการส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เนื่องจากสมาชิกเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความหลากหลายและแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). คู่มือการจัดตั้งและดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย: เอกสารตำราหลัก ประกอบการเรียนการสอน หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- กฤติยา อุปลัมภ์. (2551). ศึกษาการจัดการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนาเหนือ ตำบลนาเหนือ อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงสมร บุญผดุง. (2560). การพัฒนาเครือข่ายสู่ความยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www3.thainurse.org/new/phocadownload/25600503-05/11-doc.pdf>
- ธนา ประมุขกุล. (2548). เครือข่าย. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2548, จาก <http://www.anaimoph.go.th/advisor/243/24313.html>
- นฤมล นิราทร. (2543). การสร้างเครือข่ายการทำงาน. ข้อความพิจารณาบางประการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเสริม หุตะแพทย์. (2560). ชุดวิชาพัฒนาการวัยเด็ก. (หน่วยที่ 15). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2556). ประเภทและรูปแบบของเครือข่าย. ในประมวลสาระชุดวิชา 91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 11). ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระดาวเหนือ บุตรสีทา. (2557). การสร้างเครือข่ายและการจัดการเครือข่ายในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ ชุมชนบ้านพบธรรมนาสุข อำเภอลำดวน จังหวัดสุโขทัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มานา ปัจฉิมนันท์. (2560). การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับการวิจัยด้านการสื่อสารในองค์กร. วารสารปีที่-15-ฉบับที่-3-เดือนกันยายน – ธันวาคม 2560.
- มีเดียณ จูมะ. (2562). ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (social exchange theory). สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2563, จาก <https://pattanieconomy.com/2019/04/05/>
- สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายของการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน.
- แสง รัดมนมงคลมาศ. (2543). การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วมของมวลชนองค์กร การทำและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2554). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. โครงการบูรณาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอันดามันสู่การเป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับโลกบนฐานความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report): บทที่ 7 การบูรณาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเครือข่าย
- สกวรัตน์ เมืองงาม. (2554). การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2563, จาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/STOU.the.2011.188